

5 juli 2021

ACCOUNTANTSVERSLAG 2020

Gemeente Twenterand

IBDO

Aanbiedingsbrief

Aan de raad van gemeente Twenterand
T.a.v. de heer R. Ros, raadsgriffier
Postbus 67
7670 AB VRIEZENVEEN

Hengelo, 5 juli 2021

Kenmerk: 1053139/MZ/IB/MGB/EK/hb/1210

Ter informatie

De digitale versie van dit document is vanaf de inhoudsopgave interactief. Aan de hand van de navigatiebalk onderaan de pagina en/of de menustructuur bovenaan de pagina kan door het document genavigeerd worden.

VORIGE PAGINA

VOLGENDE PAGINA

INHOUDSOPGAVE

DASHBOARD

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2020 van gemeente Twenterand gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging d.d. 26 oktober 2020, ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2020. In dit verslag hebben we de belangrijkste bevindingen en conclusies van de jaarrekeningcontrole opgenomen.

Onze bevindingen en aanbevelingen hebben wij op 15 juni 2020 afgestemd met een ambtelijke afvaardiging. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning. Dit jaar kwamen daar nog de gevolgen van het coronavirus bij, waardoor wij niet bij u op locatie konden langskomen en alle informatie en vragen digitaal hebben moeten afstemmen. Het gevolg hiervan was een minder efficiënt proces vanwege de inherente beperkingen aan de digitale middelen. Desondanks denken wij dat het proces goed is verlopen. Bij deze willen wij alle betrokken medewerkers van gemeente Twenterand bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij hopen u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Met vriendelijke groet,

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

M. Zoetman-Kiers RA
Partner en extern accountant gemeente Twenterand

Inhoudsopgave

1. DASHBOARD

2. UITKOMSTEN JAARREKENINGCONTROLE

3. RESULTAAT & FINANCIËLE POSITIE

4. BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

BIJLAGEN

1. Dashboard

1.1 Dashboard accountantscontrole

1.1 Dashboard accountantscontrole

STREKKING CONTROLEVERKLARING		BELANGRIJKSTE AANDACHTSPUNTEN VOOR 2021		RESULTAAT 2020																
- De jaarrekening 2020 is getrouw, als gevolg van rechtmatigheidsfouten zijn wij voornemens een controleverklaring met beperking af te geven. - De baten en lasten als ook de balansmutaties in de jaarrekening 2020 zijn in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving tot stand gekomen. - Ongecorrigeerde controleverschillen getrouwheid blijven onder de goedkeuringstolerantie. - Jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening. - De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar en het BBV wordt nageleefd. - De WNT is nageleefd. - Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage. - De samenwerking is constructief en plezierig verlopen.		- Aandacht houden voor effecten corona op de verschillende beleidsterreinen van de begroting 2021. - Realiseren van verdere besparingen binnen het sociale domein. - Controle op en borging van naleving Europese aanbestedingsregels en dossiervorming. - Doorontwikkeling AO/IB en verbijzonderde interne controles. Structureel verbeteren jaarafsluiting en controle jaarrekening, met ook borging P&C in primaire proces. - Vernieuwing accountantscontrole-rechtmatigheidsverklaring college en bepalen ambitieniveau interne beheersing.		<table><tr><th>Overzicht van baten en lasten (x € 1.000)</th><th>2020</th><th>Begroting na wijzigingen</th></tr><tr><td>Saldo van baten en lasten</td><td>429</td><td>-/- 3.802</td></tr><tr><td>Onttrekkingen reserves</td><td>-/- 2.836</td><td>-/- 1.112</td></tr><tr><td>Dotatie aan reserves</td><td>5.669</td><td>4.914</td></tr><tr><td>Resultaat</td><td>2.404</td><td>0</td></tr></table> Het resultaat over 2020 bedraagt € 2,4 miljoen positief terwijl een nihil resultaat was begroot. Het resultaat wijkt daarmee € 2,4 miljoen af. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de toelichting op de staat van baten en lasten vanaf blz. 152 e.v. en vanaf blz. 190 van de jaarstukken.		Overzicht van baten en lasten (x € 1.000)	2020	Begroting na wijzigingen	Saldo van baten en lasten	429	-/- 3.802	Onttrekkingen reserves	-/- 2.836	-/- 1.112	Dotatie aan reserves	5.669	4.914	Resultaat	2.404	0
Overzicht van baten en lasten (x € 1.000)	2020	Begroting na wijzigingen																		
Saldo van baten en lasten	429	-/- 3.802																		
Onttrekkingen reserves	-/- 2.836	-/- 1.112																		
Dotatie aan reserves	5.669	4.914																		
Resultaat	2.404	0																		
ONTWIKKELING GREX / SOCIAAL DOMEIN/ SISA		BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN		UW FINANCIËLE POSITIE VERGELEKEN																
- De grondexploitaties zijn adequaat onderbouwd en hiervoor is intern een zorgvuldig proces doorlopen. - Boekwaarde grondexploitatie loopt af van € 13,1 miljoen naar € 8,1 miljoen. Als gevolg van het afnemen van de boekwaarden zijn ook de bijbehorende risico's verminderd. - Het nadeel op het sociaal domein ten opzichte van de begroting na wijziging bedraagt € 0,4 miljoen. De reserve sociaal domein is afgenomen van € 5,5 miljoen naar € 3,9 miljoen. - Uitvoering TOZO-regelingen door gemeente Twenterand is uitbesteed aan ROZ Twente (gemeente Hengelo). Wij kunnen steunen op de werkzaamheden van de accountant van ROZ Twente. - De totale bestedingen rondom de TOZO-regelingen bedragen € 3,0 miljoen. Deze bestedingen zijn rechtmatig.		- De langetermijnpact op de maatschappij en economie rond het coronavirus zijn hoogst onzeker. Tijdens de controle hebben wij aandacht besteed aan de impact van het coronavirus op gemeente Twenterand. Zie verdere toelichting onder hoofdstuk 2.1 - Begrotingsoverschrijdingen op drie programma's passen binnen het bestaande beleid. - Onrechtmatigheden op naleving Europese aanbestedingsregels, zie paragraaf 4.6. - Bestemmingsreserve groot onderhoud en de berekening van de voorzieningen behoeft nadrukkelijke aandacht. - Controleverschil ten aanzien van de voorziening voor riool ad € 144.000. Tevens raden wij aan voor de vrijval van € 200.000 een bestemmingsreserve te vormen. - ICT conversie naar CAREl(leerlingenvervoer) is niet volledig conform plan verlopen.		RATIO WEERSTANDSVERMOGEN <table><tr><th>Periode</th><th>Ratio</th></tr><tr><td>JR 2019</td><td>1,57</td></tr><tr><td>PB 2020</td><td>1,26</td></tr><tr><td>JR 2020</td><td>0,90</td></tr><tr><td>PB 2021</td><td>0,85</td></tr></table> - Wij raden u aan de raad een norm te laten vaststellen voor het weerstandratio. - Gemeente Twenterand heeft een structureel negatieve exploitatieruimte. In combinatie met een weerstandratio lager dan 1 geeft dit het beeld van een kwetsbare financiële positie.		Periode	Ratio	JR 2019	1,57	PB 2020	1,26	JR 2020	0,90	PB 2021	0,85					
Periode	Ratio																			
JR 2019	1,57																			
PB 2020	1,26																			
JR 2020	0,90																			
PB 2021	0,85																			
DASHBOARD	JAARREKENING	FINANCIËLE POSITIE	BEVINDINGEN	BIJLAGEN																

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

- 2.1 Corona en impact op de jaarrekeningcontrole
- 2.2 De jaarrekening is getrouw & rechtmatig
- 2.3 Rechtmatigheid van de jaarrekening
- 2.4 Belangrijkste aandachtspunten voor 2021

2.1 Corona en impact op de jaarrekeningcontrole (1)

COVID-19 enorme impact op boekjaar 2020.

Zie hiervoor onze managementletter en de BADO-notitie.

Het proces van de totstandkoming en controle van de jaarrekening is goed verlopen.

Inleiding: COVID-19 en de jaarrekening 2020

De situatie en ontwikkelingen rondom het coronavirus hebben een grote impact op het afgelopen jaar en daarmee op de jaarrekening over boekjaar 2020. Ook voor 2021 zal dit naar verwachting in belangrijke mate nog het geval zijn. Wij hebben in onze managementletter u hierover reeds geïnformeerd en zijn de afgelopen periode meerdere keren in overleg met uw organisatie geweest.

Eind februari is de BADO-notitie met betrekking COVID-19 “effecten en risico's voor decentrale overheden” uitgekomen. In deze notitie is een groot aantal aandachtspunten beschreven voor het opstellen en controleren van de jaarrekening 2020. Deze notitie is behandeld in de Sectorcommissie Decentrale Overheden van de NBA en is daarmee ook richtinggevend geweest bij onze controle van de jaarrekening 2020. Wij verwijzen voor deze aandachtspunten, de impact op getrouwheid en rechtmatigheid, de controleaanpak en de specifieke attentiepunten ten aanzien van de posten in de jaarrekening naar deze notitie (zie: [notitie-effecten-en-risicos-corona-voor-jaarrekening-2020-decentrale-overheden.pdf \(nba.nl\)](#)).

In deze paragraaf informeren wij u over het proces van onze controle in relatie tot COVID-19 en onze specifieke bevindingen die impact hebben op onze controle, de verslaggeving en onze controleverklaring. Voor een analyse van het resultaat verwijzen wij naar de jaarrekening en naar paragraaf 3.1 van dit verslag.

De totstandkoming van de jaarrekening en het proces van de controle in relatie tot COVID-19

Zoals aangegeven in onze aanbestedingsbrief heeft zowel het samenstellen van de jaarrekening als onze controle grotendeels digitaal en op afstand plaatsgevonden. Naar aanleiding van dit proces hebben wij de volgende opmerkingen:

- Ook al zijn wij het digitale werken al meer dan een jaar gewend, het blijft mooi om te constateren dat het mogelijk is geweest de jaarrekening op afstand op te stellen en te controleren. De samenwerking was, ondanks alle COVID-19 maatregelen, plezierig en constructief.
- De kwaliteit van de oplevering is ten opzichte van vorig jaar verbeterd. Daarnaast zijn openstaande vragen tijdig opgevolgd en is de controle voorspoedig verlopen.

Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid dit proces met u te evalueren.

2.1 Corona en impact op de jaarrekeningcontrole (2)

De gevolgen van COVID-19 zijn nader toegelicht in de paragraaf 'Corona'

Tozo met drie tranches opgenomen in SiSa-bijlage

Steunen op werkzaamheden van accountant ROZ Twente voor uitvoering Tozo-regeling

Impact op verslaggeving

Het BBV kent zoals bekend een aantal verplicht voorgeschreven paragrafen. Het staat de gemeente vrij om naast de verplichte paragrafen zelf paragrafen aan de begroting of jaarstukken toe te voegen. COVID-19 is een gebeurtenis die niet slechts aan één programma of taakveld is toe te rekenen. Het heeft betrekking op de gehele gemeente en heeft betrekking op veel programma's en taakvelden.

Gemeente Twenterand heeft gekozen om in één paragraaf 'Corona' de (financiële) gevolgen per programma toe te lichten. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij naar deze paragraaf van het jaarverslag.

Tozo-regeling

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo) is een van de steunmaatregelen van het kabinet om zelfstandige ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis en voorziet in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud en in een lening voor bedrijfskapitaal om liquiditeitsproblemen op te vangen. De regeling kent verschillende tranches met verschillende rechtmatigheidsvereisten:

- ▶ Tozo 1: aanvragen tussen 1 maart 2020 tot 1 juni 2020
- ▶ Tozo 2: aanvragen vanaf 1 juni 2020 tot 1 oktober 2020
- ▶ Tozo 3: aanvragen vanaf 1 oktober 2020 tot 1 april 2021

Gemeente Twenterand heeft in het kader van de Tozo-regeling een voorschot van het rijk ontvangen van € 5,6 miljoen waarvan € 4,5 miljoen is overgemaakt naar het ROZ Twente. Via de SiSa-bijlage bij de jaarrekening legt u verantwoording af aan het rijk. De bestedingen in het kader van de Tozo-regeling over 2020 bedragen € 2,6 miljoen voor levensonderhoud en € 0,5 miljoen verstrekking in het kader van bedrijfskapitaal. Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd aan de hand van de aanwijzingen van het ministerie in de nota verwachtingen accountantscontrole d.d. 8 april 2021 en de nadere richtlijnen van de sector commissie decentrale overheden van de NBA.

De uitvoering van de Tozo-regeling wordt uitgevoerd door het ROZ Twente. In onze controle hebben wij gebruik gemaakt van de eindverantwoording van het ROZ Twente met de controleverklaring zoals die door de accountant van het ROZ Twente is afgegeven. Teneinde te waarborgen dat wij voor onze oordeelsvorming omtrent de jaarrekening van gemeente Twenterand kunnen steunen op het oordeel van de accountant van het ROZ Twente, hebben wij auditinstructies verstrekt aan de accountant van het ROZ Twente. Vanuit de accountant van het ROZ Twente hebben wij een bevestiging van naleving van de auditinstructies en een bevestiging van de onafhankelijkheid ten aanzien van Gemeente Twenterand ontvangen. Op basis van het verkregen controlememorandum vanuit de accountant van het ROZ Twente hebben wij geconcludeerd dat wij kunnen steunen op de uitgevoerde werkzaamheden.

2.1 Corona en impact op de jaarrekeningcontrole (3)

Opzet, bestaan en werking

Zoals beschreven in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2020 dient de accountant van gemeente Twenterand over opzet, bestaan en werking van het Beleid ter bestrijding van Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O) met behulp van IB-signalen te rapporteren.

De aansturing van ROZ Twente geschiedt door gemeente Hengelo. En binnen gemeente Hengelo zijn in algemene zin procedures aanwezig om misbruik en oneigenlijk gebruik te detecteren. Voor de Tozo was in 2020 nog geen specifiek beleid voor misbruik en oneigenlijk gebruik opgesteld. Begin 2021 is een beleid misbruik en oneigenlijk gebruik voor ROZ Twente opgesteld door gemeente Hengelo. Dit beleid dient nog door het college te worden vastgesteld.

Conclusie

BDO heeft een review bij de accountant van gemeente Hengelo uitgevoerd voor de verantwoording van de Tozo-regeling door ROZ Twente. Hieruit blijkt dat gemeente Hengelo (en daarmee Twenterand) nog geen formele procedure heeft rondom misbruik en oneigenlijk gebruik. Begin 2021 is dit door de gemeente Hengelo opgepakt maar het beleid is nog in ontwikkeling.

Op grond van de Tozo-regeling worden eventuele fouten en onzekerheden verwerkt in de definitieve rijksbijdrage Tozo. Uit onze controle zijn geen fouten en/of onzekerheden gebleken, zoals opgenomen in hoofdstuk 9 van de nota verwachtingen accountantscontrole en gerapporteerd in bijlage B bij dit rapport.

Achteraf controles

Voor de controle achteraf maken gemeenten in belangrijke mate gebruik van bestandskoppelingen van het Stichting Inlichtingenbureau (IB) met daaruit voortvloeiende 'IB-signalen', die zijn bedoeld om misbruik te detecteren. Gemeenten die geen IB-signalen opvragen bij het IB moeten de controle achteraf zelf vormgeven door alsnog informatie bij de aanvrager op te vragen en deze zelf te verifiëren.

Gemeente Twenterand heeft voor geen van de Tozo regelingen een achteraf controle uitgevoerd ten aanzien van Misbruik & Oneigenlijk gebruik. Deze achteraf controle is vereist voor alle Tozo regelingen. Omdat de gemeente Twenterand de uitvoering heeft uitbesteed aan de gemeente Hengelo ligt deze achteraf controle ook bij de gemeente Hengelo. Conform de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2020 is het toegestaan afhandeling van IB-signalen in 2021 uit te voeren. Uiteraard moet de gemeente aan het Tozo M&O beleid en het controleplan IB-signalen in 2021 uitvoering blijven geven. Bij niet naleving neemt de accountant de gevolgen mee in diens accountantscontrole in 2021 en rapporteert daarover in diens verslag van bevindingen over 2021.

Achteraf controles
inzake Tozo nog niet
uitgevoerd

2.1 Corona en impact op de jaarrekeningcontrole (4)

Overige corona
gerelateerde
bevindingen

Overige corona gerelateerde bevindingen

Zorgaanbieders en subsidieontvangers

In onze managementletter 2020 adviseerden wij u dat het in het licht van de jaarafsluiting en het opstellen en controleren van de jaarrekening belangrijk is dat zorgaanbieders en subsidieontvangers en hun financiers onderling schriftelijk overeenstemming hebben bereikt over de compensatie en de prestatielevering.

De hoogte van de meerkosten zijn in Samen14 verband tijdig vastgesteld met de zorgaanbieders en de hoogte van de continuïteitsbijdragen zijn lokaal afgestemd. De hoogte van de bijdragen voor gemeente Twenterand liggen in lijn met die van omliggende gemeenten.

Gemeente Twenterand volgt daarnaast het landelijk beleid rondom de continuïteit van subsidie aan de verschillende instellingen. De meeste organisaties hebben voldaan aan de subsidievoorwaarden / prestatielevering of hebben in overleg met gemeente Twenterand op aangepaste wijze invulling gegeven aan de overeengekomen afspraken (binnen de mogelijkheden van de beschikking).

Impact op de jaarrekening

In onze controle hebben wij uitgebreid aandacht besteed aan de impact van het coronavirus op de jaarrekening 2020. Hiertoe is onder meer een uitgebreide checklist doorgenomen. Door gemeente Twenterand is in haar jaarstukken voldoende aandacht geschonken aan de gevolgen van de pandemie. Gemeente Twenterand heeft een aparte paragraaf Corona opgenomen.

In de paragraaf “Corona” is opgenomen dat gemeente Twenterand als gevolg van doorlopende kosten in 2021 € 0,6 miljoen doteert aan de nieuw te vormen reserve.

Wij concluderen dat geen materiële onzekerheden resteren ten aanzien van de waardering van activaposten, borgstellingen en garantiestellingen, schattingsonzekerheden ten aanzien zorgcontinuïteit tussen gemeente Twenterand en de zorgaanbieder, onzekerheden als gevolg van de omzetting van inkopen in exploitatiebijdragen waarbij afspraken tussen gemeente Twenterand en de tegenpartij nog niet definitief zijn alsmede overige schattingsonzekerheden.

Impact corona op de
jaarrekening toegelicht

2.2 De jaarrekening is getrouw

De jaarrekening 2020 is getrouw

Wij hebben bij de jaarrekening 2020 van gemeente Twenterand een controleverklaring afgegeven met beperking met betrekking tot de rechtmatigheid. Op het gebied van getrouwheid geven wij een goedkeurend oordeel. Met betrekking tot getrouwheid betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2020 als van de activa en passiva per 31 december 2020 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV).

Wij hebben enkele controleverschillen geconstateerd van beperkte omvang die door gemeente Twenterand zijn gecorrigeerd. Naast de geconstateerde en verwerkte controleverschillen, zijn tijdens onze controle tevens resterende controleverschillen geconstateerd ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 100.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

POST/OMSCHRIJVING VAN DE TOELICHTING (x € 1.000)	FOUTEN	ONZEKERHEDEN	VERWIJZING
Getrouwheid			
Sociaal domein - PGB Jeugdzorg		70	Paragraaf 4.2
Sociaal domein - PGB WMO		75	Paragraaf 4.2
Sociaal domein - Jeugdzorg ZIN		569	Paragraaf 4.2
Sociaal domein - WMO ZIN		944	Paragraaf 4.8
Voorziening riool te hoog verantwoord	144		Paragraaf 4.7
Overige bevindingen onder de rapporteringstolerantie	70		
Totaal	214	1.658	
Materialiteit (1% voor fouten, 3% voor onzekerheden)	1.055	3.165	
Performance materialiteit (65% van de materialiteit)	686	2.057	
Door de gemeenteraad vastgestelde rapporteringstolerantie	100	100	

Wij hebben, voor zover mogelijk, het college verzocht om deze controleverschillen te corrigeren. Het college heeft gemotiveerd aangegeven waarom zij deze verschillen niet heeft verwerkt en dat zij van oordeel is dat deze posten zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel. Deze verschillen en de analyse van de impact zijn bevestigd in de bevestiging van het college bij de jaarrekening.

Wij concluderen dat de resterende niet-verwerkte controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en hebben derhalve een goedkeurende verklaring verstrekt met betrekking tot de getrouwheid.

Ongecorrigeerde controleverschillen mbt getrouwheid niet materieel

2.3 Rechtmatigheid van de jaarrekening

Naast de gecorrigeerde en ongecorrigeerde controleverschillen in het kader van de getrouwheid van de jaarrekening zijn de volgende controleverschillen ten aanzien van het aspect rechtmatigheid geconstateerd. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 100.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn. Als gevolg van het feit dat de rechtmatigheidsfouten groter zijn dan 1%, maar kleiner dan 3%, hebben wij een verklaring met beperking afgegeven op het gebied van rechtmatigheid.

POST/OMSCHRIJVING VAN DE TOELICHTING (x € 1.000)	FOUTEN	ONZEKERHEDEN	VERWIJZING
Rechtmatigheid			
Fouten en onzekerheden getrouwheid (zie vorige pagina)	214	1.658	Paragraaf 2.2
Naleving Europese aanbestedingsregels jaarlaag 2020	1.484		Paragraaf 4.6
Naleving Europese aanbestedingsregels inhuur doorlopend contract 2021	165		Paragraaf 4.6
Totaal	1.863	1.658	
Materialiteit (1% voor fouten, 3% voor onzekerheden)	1.055	3.165	
Performance materialiteit (65% van de materialiteit)	686	2.057	
Door de gemeenteraad vastgestelde rapporteringstolerantie	100	100	

Wij concluderen dat de resterende niet-verwerkte controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk groter zijn dan 1%, maar kleiner dan 3%. Dit is materieel de jaarrekening als geheel en hebben derhalve een verklaring met beperking verstrekt met betrekking tot de rechtmatigheid.

Schatkistbankieren

Er mag maximaal drie kwartalen op één volgend worden overschreden. Bij gemeente Twenterand is de drempel 4 kwartalen achtereenvolgend overschreden. In lijn met het BBV heeft u een plan van aanpak opgesteld om herhaling te voorkomen. In overleg met de bank worden de rekeningen op een dermate wijze ingesteld dat de lopende rekening periodiek automatisch wordt afgeroomd naar de rekening voor Schatkistbankieren. U verwacht daarmee dat deze omissie in 2021 is verholpen.

Ongecorrigeerde
controleverschillen
mbt rechtmatigheid
zijn materieel

2.4 Belangrijkste aandachtspunten voor 2021

Vijf belangrijke aandachtspunten voor 2021

Inleiding

Naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2020 hebben wij een aantal bevindingen en aanbevelingen over het afgelopen boekjaar weergegeven. Daarnaast willen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de volgende aandachtspunten voor het komende jaar benoemen.

1. Aandacht houden voor effecten corona op de verschillende beleidsterreinen van de begroting 2021

De langetermijnpact van de coronacrisis op de maatschappij en economie zijn nog steeds hoogst onzeker. Gemeente Twenterand heeft de reserve 'Corona' ter hoogte van 0,6 miljoen gevormd om een buffer aan te leggen voor het opvangen van de huidige en toekomstige nadelen van de coronacrisis. De gevolgen voor de rest van het jaar en de komende jaren laten zich moeilijk voorspellen. Hier is blijvende aandacht voor nodig.

2. Realiseren van verdere besparingen binnen het sociale domein

Sinds de decentralisaties in 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de Jeugdwet, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en de Participatiewet. Conform het landelijke beeld lopen de lasten in het sociaal domein verder op en dit geldt ook voor de gemeente Twenterand. Naar aanleiding van de tekorten in de jaarrekening 2018 heeft het college opdracht gegeven tot een diepgaande analyse over aard, oorzaak en doorwerking van de geconstateerde overschrijdingen. Daarnaast heeft gemeente Twenterand in 2019 deelgenomen aan de pilot sociaal domein. Hoewel voor de gemeente Twenterand de kosten in 2020 uiteindelijk lager uitvielen dan de (gewijzigde) begroting (sprake van € 276.000 voordeel voor Jeugd en WMO Begeleiding) blijft sprake van een kostenstijging ten opzichte van voorgaande jaren en die ontwikkeling is zorgelijk. In 2020 is € 3 miljoen aan de reserve sociaal domein onttrokken en € 1,4 miljoen aan de reserve gedoteerd. Hierdoor bedraagt de reserve sociaal domein € 3,9 miljoen.

3. Borgen naleving aanbestedingsregels en opstellen contractenregister

Tijdens de interim-controle hebben wij geconstateerd dat wij niet kunnen steunen op de interne beheersmaatregelen in het proces ten aanzien van aanbestedingen. Evenals voorgaande jaren heeft de gemeente Twenterand daarom achteraf een zogenaamde 'spendanalyse' uitgevoerd. Naar aanleiding van de 'good practice' van de Sectorcommissie decentrale overheden (SDO) in samenspraak met de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) hebben wij extra aandacht besteed aan de naleving van de aanbestedingsrichtlijnen.

Het blijkt in een aantal gevallen dat onderbouwing van inkoopdossiers onvoldoende is en dat in een aantal gevallen geconcludeerd moet worden dat inkopen niet rechtmatig zijn. Op het gebied van inhuur personeel zijn de onrechtmatigheden zelfs sterk toegenomen. De gemeente Twenterand heeft weliswaar aanvullende maatregelen in gang gezet om deze diensten te beëindigen of alsnog Europees aan te besteden. Desondanks blijven wij aandacht vragen voor meer preventieve maatregelen om (nieuwe) onrechtmatigheden in 2021 te voorkomen.

2.4 Belangrijkste aandachtspunten voor 2021

Vijf belangrijke aandachtspunten voor 2021

4. Structureel verbeteren jaarafsluiting en controle jaarrekening 2020

De afgelopen jaren is het een grote uitdaging gebleken om de controle van de gemeente Twenterand voor zowel de gemeente als BDO tijdig af te ronden. Over de controle van boekjaar 2020 zijn concrete afspraken gemaakt met betrekking tot de aanlevering van de stukken, beantwoording van vragen en een controleaanpak met flexibele controlemomenten. Dit heeft geresulteerd in een beter verloop van controle 2020 ten opzichte van voorgaande jaren. Vooraf heeft veelvuldig afstemming plaats gevonden over bijzonderheden in de jaarrekening. De eerste stappen zijn gezet om het planning & control cyclus in control te krijgen. Wij adviseren u dit proces verder uit te bouwen en dit structureel in de planning & control cyclus te borgen, waar mogelijk met vaste krachten.

5. Vernieuwing Accountantscontrole -Rechtmatigheidsverklaring College & bepalen ambitieniveau Interne Beheersing

Naar verwachting moet het dagelijks bestuur bij gemeentes vanaf 2022 zelf een rechtmatigheidsverantwoording afgeven bij de jaarrekening. Op basis van recente afstemming met het ministerie verwachten wij dat de invoering rechtmatigheidsverantwoording wordt uitgesteld van 2021 naar 2022. Wij raden u aan om dit uitstel te gebruiken om de laatste voorbereidingen te treffen zodat de interne organisatie direct vanaf 1 januari 2022 conform dit nieuwe kader kan werken.

De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording bij het college heeft gevolgen voor de (interne) beheersing van de organisatie en ook de rol van de accountant verandert hierdoor. Een uitdaging, maar naar onze mening ook een kans. Wij concluderen dat de beheersorganisatie van Twenterand in opzet en bestaan - rekening houdend met het feit dat intern achteraf de nodige controles worden uitgevoerd - doorgaans voldoende tot goed is. De uitdaging is om de interne beheersing beter te borgen in de procesgang in plaats van het achteraf uitvoeren van controles. Verder zijn enkele aandachtspunten in de interne beheersing (zie ook onze boardletter 2020).

3. Resultaat & financiële positie

3.1 Resultaat 2020

3.2 Dashboard financiële positie

3.3 Ons beeld van uw financiële positie

3.1 Resultaat 2020

Resultaat 2020
ten opzichte van de
gewijzigde begroting
bedraagt € 2,4 miljoen

Belangrijkste
afwijkingen in het
resultaat 2020

Het resultaat van gemeente Twenterand over het jaar 2020 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 2,4 miljoen voordelig. In het onderstaand overzicht is het resultaat in het kort weergegeven:

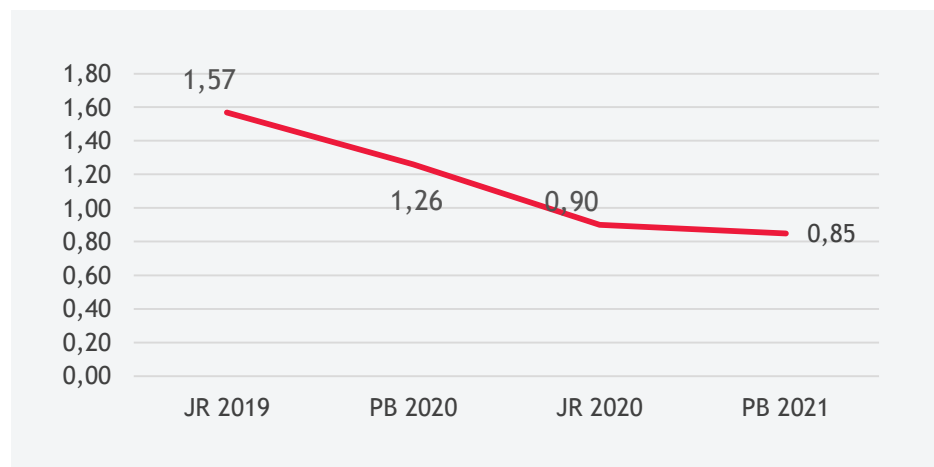
OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN (x 1.000)	2020	BEGROTING NA WIJZIGINGEN	VERSCHIL
Saldo van baten en lasten	- 429	- 3.802	3.373
Onttrekkingen reserves	- 2.836	- 1.112	- 1.724
Dotatie aan reserves	5.669	4.914	755
Resultaat	2.404	0	- 2.404

In de jaarrekening, onderdeel 'inleiding' is een verkorte analyse en toelichting opgenomen. Wij verwijzen dan ook naar deze onderdelen van de jaarrekening voor de verklaring van de verschillen.

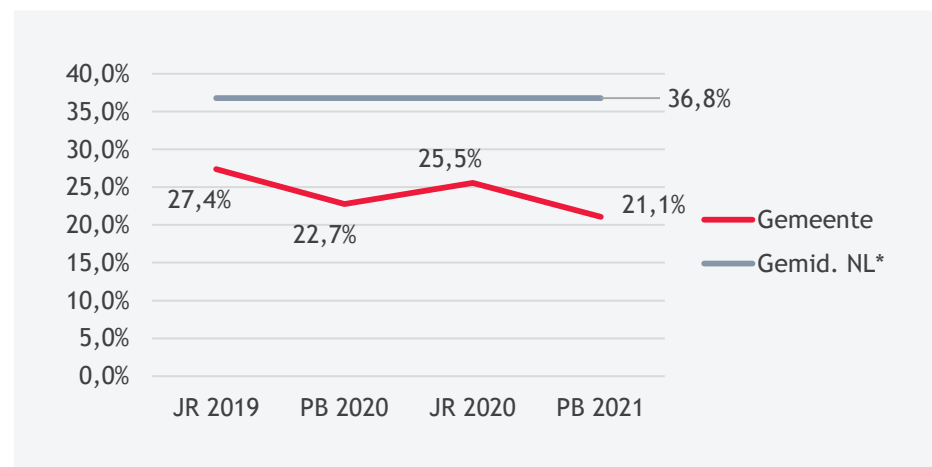
Het resultaat 2020 wijkt ongeveer 2% af van de totale begrote lasten (na wijziging). Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het programma sociaal domein. Op basis van onze ervaringsnorm bij decentrale overheden is een afwijking van 2-3% inherent aan een complex begrotingsproces.

3.2 Uw financiële positie vergeleken

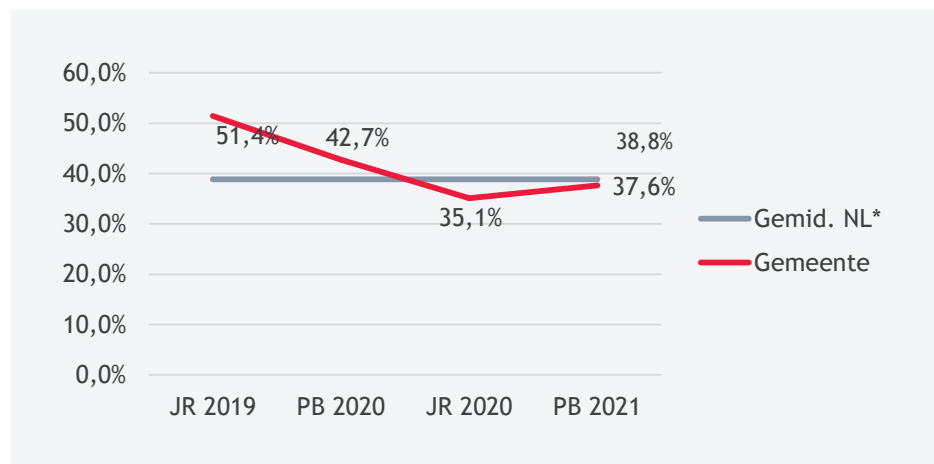
RATIO WEERSTANDSVERMOGEN

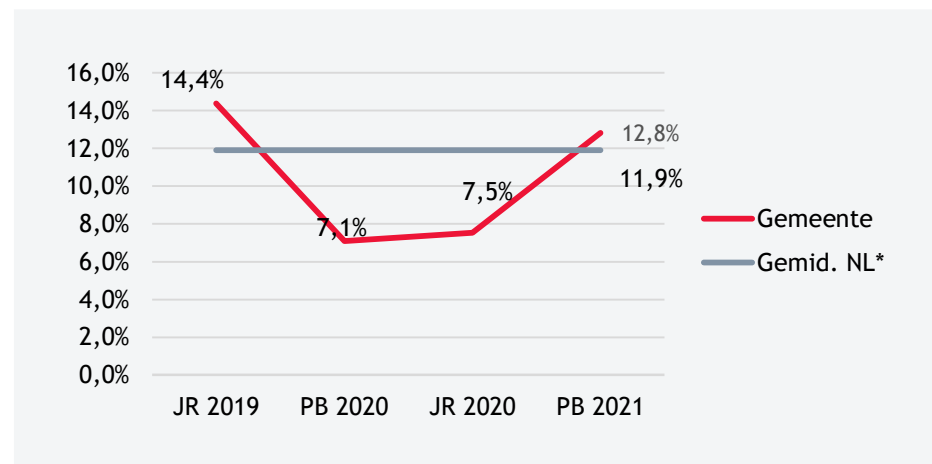
SOLVABILITEITSRATIO

NETTO SCHULDQUOTE

RATIO GRONDEXPLOITATIE

* De bron voor de gemiddelden NL betreft het gemiddelde over 2019 voor gemeenten in de categorie < 25.000. Data gebaseerd op www.waarstaatejegemeente.nl.

3.3 Ons beeld van uw financiële positie

Kengetallen moeten in relatie tot elkaar worden gezien

Signaleringswaarden GTK 2020 als referentiewaarden

Uw financiële positie is voldoende

Uw weerstandsvermogen is lager dan benodigd

Gemeente Twenterand kan aan haar langetermijnverplichtingen voldoen

Financieel risico als gevolg van de grondexploitatie is laag

Structurele exploitatieruimte is negatief. Financiële positie is kwetsbaar

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van gemeente Twenterand. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling van) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Signaleringswaarden volgens het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 (GTK 2020)

Vanuit hun taak als financieel toezichthouder hebben de twaalf provincies een gemeenschappelijk financieel toezichtkader opgesteld dat vanaf begrotingsjaar 2021 gaat gelden. In het GTK 2020 zijn signaleringswaarden opgenomen voor de financiële kengetallen zoals opgenomen in het jaarverslag van gemeente Twenterand. Wij hebben deze signaleringswaarden als referentie gebruikt bij ons beeld van uw financiële positie.

Weerstandsvermogen gemeente Twenterand is lager dan benodigd

In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bedraagt volgens deze paragraaf € 4,8 miljoen. In de paragraaf weerstandsvermogen zijn de relevante risico's benoemd. Gemeente Twenterand heeft op basis van interne berekeningen het totale bedrag aan risico's waaraan de organisatie is blootgesteld, bepaald op € 5,4 miljoen. Het weerstandsvermogen van de gemeente Twenterand is daarmee lager dan benodigd om de risico's op te vangen. De gemeenteraad van Twenterand heeft geen minimale norm vastgesteld voor het weerstandsratio. Het is gebruikelijk dat deze op minimaal 1,0 wordt bepaald. Het huidige weerstandsratio is op dit moment 0,9. Wij raden u aan om in overleg met de Raad een minimale norm te bepalen.

Solvabiliteit en netto schuldquote

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2020 25,5%. Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter gemeente Twenterand in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen. Op basis van de signaleringswaarden van het GTK 2020 valt gemeente Twenterand op deze ratio binnen de categorie 'neutraal'.

De netto schuldquote bedraagt 35,1%. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden. Op basis van de signaleringswaarden van het GTK 2020 valt gemeente Twenterand met deze ratio binnen de categorie 'minst risicovol'.

Ratio grondexploitatie

Voor de ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe beter. De ratio grondexploitatie van gemeente Twenterand is laag doordat de grondpositie (de waarde van de grond) ten opzichte van de totale baten laag is. Een ratio grondexploitatie die kleiner is dan 20% is het minst risicovol te noemen volgens het GTK 2020. De ratio grondexploitatie van gemeente Twenterand is nihil. Dit wordt veroorzaakt doordat de grondexploitatie nagenoeg geen boekwaarde meer heeft.

Structurele exploitatieruimte negatief

Uit uw programmabegroting volgt een structurele negatieve exploitatieruimte voor 2021 tot en met 2023. De gemeente Twenterand begeeft zich daarmee volgens het GTK 2020 in de meest risicovolle categorie. In combinatie met een weerstandsratio lager dan 1 geeft dit een beeld van een kwetsbare financiële positie.

4. Belangrijkste bevindingen

- 4.1 Interne beheersing en rechtmatigheidsverantwoording
- 4.2 Sociaal domein uitgelicht
- 4.3 Ontwikkeling grondexploitaties
- 4.4 BBV, WNT en SiSa
- 4.5 Begrotingsrechtmatigheid
- 4.6 Rechtmatigheid inkoop- en aanbesteding
- 4.7 Significante schattingsposten
- 4.8 Actuele IT ontwikkelingen vanuit onze natuurlijke adviesrol

4.1 Interne beheersing en rechtmatigheidsverantwoording (1/2)

Nog aandachtspunten in de interne beheersing.

Onze controle vooral gegevensgericht. Zie ook managementletter 2020.

Interne beheersing en onze aanpak voor 2021

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij een interim-controle uitgevoerd. De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij opgenomen in onze managementletter d.d. 14 december 2020.

Samenvattend hebben wij geconstateerd dat bij gemeente Twenterand, net als veel andere gemeenten, nog aandachtspunten resteren. Dit betekent niet dat gemeente Twenterand niet in control is, maar wel dat het in control zijn voor ons niet toetsbaar blijkt uit controlesporen in de processen en systemen. Derhalve konden wij het afgelopen jaar voor onze controle (nog) niet steunen op uw interne beheersing en hebben wij de jaarrekening voornamelijk achteraf en gegevensgericht gecontroleerd (middels deelwaarnemingen, cijferbeoordelingen, steekproeven etc.).

Wij hebben in onze managementletter opgeroepen om uw ambities en mogelijkheden op het gebied van de interne beheersing te bepalen, zodat wij ook onze controleaanpak daarop kunnen aanpassen. Enerzijds omdat het niveau van interne beheersing de primaire verantwoordelijkheid is van het college / de organisatie en anderzijds om te voorkomen dat wij de lat in onze controleaanpak te hoog leggen en daar elk jaar met dezelfde bevindingen over blijven rapporteren.

Wij gaan graag voorafgaand aan de controle 2021 met u het gesprek aan over uw ambitie en de gewenste (flexibele) samenwerking met ons als accountant bij de interim- en eindejaars controle.

Fraude

De komende jaren zal vanuit de accountantscontrole nog nadrukkelijker aandacht worden gegeven aan fraudepreventie. Onze beroepsorganisatie de NBA heeft hiertoe een notitie “Best practice maatregelen frauderisicobeheersing voor bestuurders en toezichthouders” onderhanden. In deze notitie komt nadrukkelijk de rol van bestuurders en toezichthoudende organen zoals de gemeenteraad bij het voorkomen en detecteren van fraude aan de orde. Door de nadruk te leggen op het voorkomen van fraude kunnen de gelegenheden tot fraude afnemen. Dit vraagt om actief toezicht op risico's en beheersmaatregelen ter voorkoming van fraude. Ook de accountant heeft hierin een belangrijke rol. Landelijk vinden er diverse pilots plaats waar in de controleverklaring 2020 van de accountant uitgebreider wordt gerapporteerd over het thema fraude. De best practice van de NBA is gericht op het vergroten van het fraudebewustzijn en de frauderisicobeheersing.

Gemeente Twenterand heeft een klokkenluidersregeling ingesteld. Gemeente Twenterand houdt in het weerstandsvermogen geen rekening met risico's ten aanzien van fraude.

Graag gaan wij met u in overleg over het vergroten van de actieve rol van auditcommissie ten aanzien van frauderisicobeheersing. Bijvoorbeeld door jaarlijks één of meerdere onderkende frauderisico's (en indien van toepassing de interne beheersingsmaatregelen die zijn genomen om deze frauderisico's te mitigeren) nader te laten onderzoeken door de interne audit afdeling, door ons als uw accountant of door gespecialiseerde (fraude)onderzoekers.

4.1 Interne beheersing en rechtmatigheidsverantwoording (2/2)

Invoering rechtmatigheids- verantwoording 2021

Update Invoering rechtmatigheidsverantwoording door het college met ingang van 2021 → 2022

In onze eerdere rapportages zijn wij uitgebreid ingegaan op de ontwikkeling van de rechtmatigheidscontrole door de externe accountant naar de rechtmatigheidsverantwoording door het college. De commissie BBV heeft in december 2020 de concept notitie rechtmatigheidsverantwoording met de nadere spelregels voor de rechtmatigheidsverantwoording ter consultatie openbaar gemaakt. Wij hebben vernomen dat op deze consultatie veel reacties zijn binnengekomen die door de commissie BBV worden verwerkt. Gelijktijdig vindt de wetsbehandeling in de Tweede Kamer plaats. Daarna volgen nog de nodige aanpassingen van het BBV en andere wetgeving. Het wetsvoorstel is niet controversieel verklaard en dat betekent dat de behandeling in de Tweede Kamer bij wijze van spreken direct kan beginnen nadat het wetsvoorstel naar de kamer is gestuurd.

Op basis van recente afstemming met het ministerie verwachten wij dat de invoering rechtmatigheidsverantwoording wordt uitgesteld van 2021 naar 2022. Wij raden u aan om dit uitstel te gebruiken om de laatste voorbereidingen te treffen zodat de interne organisatie direct vanaf 1 januari 2022 conform dit nieuwe kader kan werken.

De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording heeft gevolgen voor de (interne) beheersing van de organisatie en ook de rol van de accountant verandert hierdoor. Wij verwachten dat dit voor de meeste gemeenten een uitdaging is, maar naar onze mening ook een kans voor uw organisatie en interne beheersing. Wanneer de rechtmatigheidsverantwoording met ingang van 1 januari 2022 wordt ingevoerd, wordt gemeente Twenterand met ingang van dat jaar immers zelf verantwoordelijk voor de rechtmatigheidsverantwoording en moet het college een (onderbouwde) mededeling doen omtrent de naleving van de rechtmatigheid. De wetswijziging is niet alleen een technische verandering maar ook een cultuurverandering die effect heeft op de bedrijfsvoering van de organisatie.

Stand van zaken gemeente Twenterand

Gemeente Twenterand heeft diverse stappen genomen ter voorbereiding op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. De gemeente Twenterand heeft een softwarepakket aangeschaft om uitvoering te geven aan risicobeheersing. Daarnaast loopt op dit moment een aanbesteding om de verbijzonderde interne controle door een externe partij uit te laten voeren. Ook staat een vacature uit om invulling te geven aan de functie functioneel gegevensbeschermers / Chief Information Security Officer. Het plan van aanpak ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording is in concept gereed en wordt medio juni met het CT besproken.

Stand van zaken rechtmatigheids- verantwoording

4.2 Sociaal domein uitgelicht (1/2)

Sociaal domein 2020
bedragen circa
€ 22,5 miljoen

Sociaal domein in de jaarrekening

De lasten van gemeente Twenterand met betrekking tot het sociaal domein bedragen over 2020 circa € 22,2 miljoen. In hoofdlijnen zijn deze lasten als volgt opgebouwd:

ONDERDEEL	2020	Begroting 2020 na wijziging	2019
Jeugdzorg (incl. PGB en uitvoeringskosten)	€ 14,4 miljoen	€ 13,6 miljoen	€ 12,3 miljoen
WMO begeleiding	€ 3,9 miljoen	€ 5,0 miljoen	€ 4,2 miljoen
WMO HO	€ 3,2 miljoen	€ 2,8 miljoen	€ 2,6 miljoen
WMO voorzieningen	€ 1,0 miljoen	€ 0,7 miljoen	€ 0,7 miljoen
Totaal	€ 22,5 miljoen	€ 22,1 miljoen	€ 19,8 miljoen

Zichtbaar is dat over 2020 sprake is van een stijging van de lasten van het sociaal domein ad € 2,7 miljoen die voornamelijk wordt veroorzaakt door de kosten van Jeugdzorg. Ten opzichte van de begroting 2020 na wijziging bedraagt het saldo € 0,4 miljoen negatief. Dit betreft € 276.000 positief Jeugd en WMO Begeleiding, € 270.000 negatief WMO voorzieningen en € 390.000 negatief WMO HO.

PGB

De Sociale Verzekering Bank (SVB) toetst niet op levering van de zorg. Hierdoor is inherent sprake van een onzekerheid. De gemeente verkrijgt beperkte zekerheid door intern ingerichte processen, zoals het toekenningsproces, de controles op betalingen en de door de gemeente gevraagde bevestigingen aan geselecteerde cliënten. Tevens verkrijgt de gemeente Twenterand aanvullende zekerheid t.b.v. PGB WMO vanwege de ontvangsten van het CAK.

Hierdoor resteert voor 2020 een onzekerheid PGB van € 74.505 voor WMO en circa € 70.014 voor Jeugd. Deze zijn opgenomen in het overzicht met onzekerheden in paragraaf 2.2, pagina 11.

4.2 Sociaal domein uitgelicht (2/2)

Onzekerheid ten aanzien van prestatielevering

Resterende onzekerheid Wmo ZIN circa € 0,9 miljoen

Resterende onzekerheid Jeugdzorg ZIN circa € 0,6 miljoen

Zelfstandig onvoldoende grip op lasten Wmo en Jeugd

Wmo ZIN (Zorg In Natura)

De productieomvang van Wmo Begeleiding en HO ZIN bij zorginstellingen bedraagt in 2020 circa € 6,6 miljoen (€ 0,5 miljoen betreft PGB). De toekenning van voorzieningen in het kader van Wmo ZIN vindt plaats vanuit gemeente Twenterand. Gemeente Twenterand heeft derhalve zelf inzicht in de cliënten en de gemaakte afspraken. Met betrekking tot de lasten Wmo ZIN vraagt gemeente Twenterand per zorginstelling om een controleverklaring bij de productieverantwoording op basis van het landelijk protocol. Uit onze controle blijkt dat door gemeente Twenterand verschillen zijn geconstateerd tussen de eigen administratie en de productie-verantwoordingen die zijn voorzien van een controleverklaring. De productieverantwoordingen zijn € 90.000 hoger dan de lasten in de jaarrekening. Voor nagekomen facturen in het jaar 2021 over het boekjaar 2020 is een overlopende post gevormd van € 550.000. Tevens is van een aantal zorginstellingen geen controleverklaring ontvangen, waarmee kan worden onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk prestaties zijn verricht. Hierdoor is sprake van een onzekerheid ten aanzien van prestatielevering, zowel omtrent de getrouwheid als rechtmatigheid van deze lasten.

Uitgaande van de interne beheersing op het proces van beschikkingen tot en met betalingen bij gemeente Twenterand, de ervaringen uit voorgaande jaren ende uitkomsten van de in 2020 ontvangen controleverklaringen ramen wij het bedrag van deze resterende onzekerheid in totaliteit op € 944.000 van de € 7,45 miljoen.

Jeugdzorg ZIN

De productieomvang van Jeugd ZIN bij zorginstellingen bedraagt in 2020 circa € 14,3 miljoen waarvan € 2,6 miljoen via regionale subsidiebekostiging (€ 0,1 miljoen betreft PGB). De toekenning van voorzieningen in het kader van Jeugd ZIN vindt plaats vanuit gemeente Twenterand. Gemeente Twenterand heeft derhalve zelf inzicht in de cliënten en de gemaakte afspraken. Met betrekking tot de lasten Jeugd ZIN vraagt gemeente Twenterand per zorginstelling om een controleverklaring bij de productieverantwoording op basis van het landelijk protocol. Uit onze controle blijkt dat door gemeente Twenterand verschillen zijn geconstateerd tussen de eigen administratie en de productie-verantwoordingen die zijn voorzien van een controleverklaring. De productieverantwoordingen zijn € 180.000 hoger dan de lasten in de jaarrekening. Voor nagekomen facturen in het jaar 2021 over het boekjaar 2020 is een overlopende post gevormd van € 795.000. Tevens is van een aantal zorginstellingen geen controleverklaring ontvangen, waarmee kan worden onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk prestaties zijn verricht. Hierdoor is sprake van een onzekerheid ten aanzien van prestatielevering, zowel omtrent de getrouwheid als rechtmatigheid van deze lasten.

Uitgaande van de interne beheersing op het proces van beschikkingen tot en met betalingen bij gemeente Twenterand, de ervaringen uit voorgaande jaren en de uitkomsten van de in 2020 ontvangen controleverklaringen ramen wij het bedrag van deze resterende onzekerheid in totaliteit op € 618.000 van de € 14,2 miljoen.

Grip op lasten Wmo en Jeugdzorg

De onzekerheden in de lasten WMO en Jeugdzorg ten aanzien van de prestatielevering van de zorg zijn voor gemeente Twenterand bedragen circa de helft van de daartoe door de Raad gestelde tolerantie van 3%. De gemeente Twenterand is voor de controle op de uitgaven van het sociaal domein net als veel andere gemeentes sterk afhankelijk van de verantwoording van zorginstellingen en hun accountant. Wij hebben geconstateerd dat de gemeente Twenterand de productieverantwoordingen beter monitort dan voorgaand jaar. Aan de andere kant zien wij dat diverse zorginstellingen kiezen voor accountants welke mogelijk niet beschikken over een volwaardig kwaliteitsbeleid. Dit is inherent aan de contractuele afspraken die via Samen14 zijn afgesloten. Gemeente Twenterand volgt hierin het landelijk protocol. Echter resulteert dit punt wel in een onzekerheid ten aanzien van de prestatielevering van de zorg die wij hebben meegewogen in onze oordeelsvorming.

4.3 Ontwikkeling grondexploitaties (1/3)

Actualisatie en bijstelling grondexploitaties

De veruit grootste balanspost met betrekking tot onderhanden projecten betreft de voorraden (grondexploitaties). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, fasering, druk op verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd.

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot drie P's:

- ▶ **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt? Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- ▶ **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen etc.) in de projecten in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- ▶ **Prijs:** inherent gevolg van de economische crisis is dat de verkoopprijzen van woningen en dus van grond onder druk staan. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd, rekening houdend met het risico dat gronden later of in het geheel niet worden afgenomen?

Deze drie P's zijn tijdens de jaarrekeningcontrole besproken met uw medewerkers. Tijdens deze gesprekken zijn de uitgangspunten gechallenged. De grondexploitaties zijn met deze uitgangspunten per 31 december 2020 geactualiseerd. Tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen.

Ultimo 2020 is voor één complex een voorziening gevormd, dit betreft Zuidmaten Oost voor een bedrag van €367.674 (vj: €395.268).

Het saldo van de grondexploitaties ultimo 2020 is in de jaarrekening als volgt opgebouwd:

Omschrijving	
Bruto boekwaarde complexen	€ 8,8 miljoen
Af: voorziening verlieslatende complexen:	€ 0,4 miljoen
Netto boekwaarde complexen per 31-12-2020	€ 8,4 miljoen

Redelijkheid
belangrijkste
schattingselementen
vastgesteld

4.3 Ontwikkeling grondexploitaties (2/3)

Winstneming

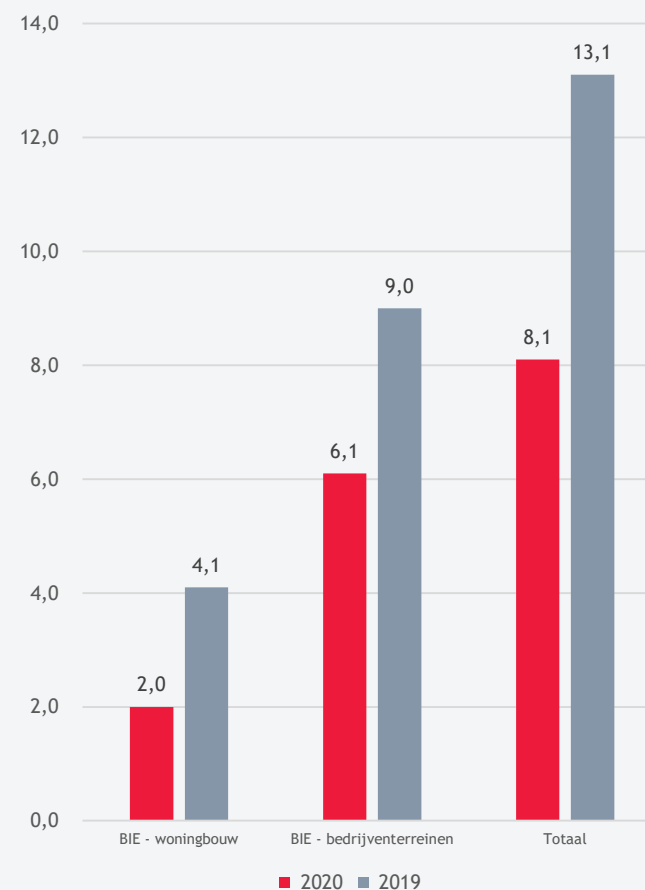
Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. In de notitie Grondexploitatie is opgenomen dat voor winstneming de Percentage of Completion (POC) methode geldt: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd dient tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitaties winst te worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Voor de grondexploitaties van gemeente Twenterand heeft deze methode geresulteerd in een winstneming in 2020 van circa € 706.000 wat met name toeziet op € 581.000 voor Kruidenwijk 3 en voor drie andere complexen circa €125.000 in totaal.

Een uitsplitsing van de bouwgronden in exploitatie naar soort project is in het schema hiernaast weergegeven.

ONTWIKKELING NETTO BOEKWAARDE
GRONDEXPLOITATIES 2020-2019
(x € 1 miljoen)

4.3 Ontwikkeling grondexploitaties (3/3)

Woningbouw: markt trekt verder aan

Woningbouwplannen (€ 2,0 miljoen)

Het grootste deel van de boekwaarde komt voor rekening van bouwgrondexploitatie Zuidmaten Oost met € 2,6 miljoen aan positieve boekwaarde. Overige exploitaties zijn Kruidenwijk (1,5 miljoen negatieve boekwaarde), Centrum Vroomshoop (€ 200.000 positieve boekwaarde), Poorthuis (geen boekwaarde), Smithoek (€ 400.000 positieve boekwaarde), Mozaiek (€ 80.000 positieve boekwaarde) en de restkavels woningbouw (€ 300.000 positieve boekwaarde). Door de economische ontwikkelingen zien we dat het risico ten aanzien van uitgifte van kavels inzake woningbouw beperkter is geworden.

Bedrijventerreinen: Risico's zijn afgenomen

Industrieterreinen (€ 6,1 miljoen positief)

Het grootste deel van de boekwaarde komt voor rekening van bouwgrondexploitatie Oosterweilanden ad € 3,8 miljoen. Overige exploitaties zijn Almloseweg Oost (€ 1,2 miljoen positieve boekwaarde), Garstelanden (€ 600.000 positieve boekwaarde), en restkavels bedrijventerreinen (€ 400.000 positieve boekwaarde). De boekwaarde is ten opzichte van 2020 fors gedaald. Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten, parameters en waardering ten aanzien van de grondexploitaties (woningbouw en industrieterreinen) kritisch geëvalueerd en wij vinden deze aanvaardbaar.

Vordering Vroomshoop Oost.

Vordering Vroomshoop Oost

In het verleden heeft u een weg aangelegd naar een locatie die buiten uw gemeente wordt ontwikkeld voor een bedrag van € 1,2 miljoen. U bent met de ontwikkelaar overeengekomen dat u deze uitgaven terugbetaald krijgt zodra voldoende middelen uit de grondexploitatie beschikbaar zijn. Daarnaast deelt u voor een deel mee in de opbrengsten van de grondexploitatie. Op basis van de verwachte opbrengsten van de grondexploitatie en de voortgang van de ontwikkeling verwacht u nog een aanvulling van circa € 700.000 te ontvangen. In totaal heeft u € 1,9 miljoen aan vordering in uw jaarrekening opgenomen. Voor de komende jaren verwacht u nog een verwachte bijdrage ad € 1,3 miljoen te realiseren. Deze bijdrage dient u als vordering te verantwoorden op het moment dat de transport van de gronden daadwerkelijk heeft plaatsgevonden. In 2020 is dit nog niet het geval, u heeft daarom dit recht opgenomen in de niet uit de balans blijken rechten en verplichtingen. Wij kunnen instemmen met deze verwerkingwijze.

Impact Covid-19 lijkt niet aanwezig

Impact Covid-19

De vraag naar kavels bedrijventerrein binnen gemeente Twenterand is momenteel groot en gemeente Twenterand heeft de verwachting dat de resterende kavels binnenkort allen in optie zijn genomen. Hierdoor bestaat op dit moment beperkte onzekerheid rondom waardering van het bedrijventerrein. Dit beeld wordt ondersteund vanuit recente marktrapportages waaruit de vraag naar kavels bedrijventerreinen in Twente laten zien. Een negatieve impact op de waardering van de grondexploitatie als gevolg van Covid-19 lijkt dan ook niet aanwezig.

4.4 BBV, WNT en SiSa

BBV wordt op alle punten nageleefd

Bevindingen ten aanzien van naleving van de wettelijke verslaggevingsregels (BBV)

Wij hebben vastgesteld dat gemeente Twenterand de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) heeft nageleefd.

Naleving van de (publicatieverplichtingen) WNT

Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechte(n)s in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen.

Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2020 niet meer bedragen dan € 201.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling.

Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is BDO als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2020 van gemeente Twenterand niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2020 van gemeente Twenterand voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

WNT-verantwoording voldoet aan de vereisten

SiSa-bijlage inclusie de TOZO verantwoording

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachting accountantscontrole SiSa 2020. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. Zie tevens Bijlage B.

Geen bevindingen SiSa-bijlage

4.5 Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid

Lastenoverschrijdingen in het kader van begrotingsrechtmatigheid.

In totaal heeft gemeente Twenterand circa € 98,6 miljoen aan lasten begroot na wijziging, tegenover circa € 103,3 miljoen aan werkelijke lasten in 2020. Dit is in totaal een overschrijding van 4,7 miljoen (4,8%). Aan baten had gemeente Twenterand een bedrag van € 94,8 miljoen begroot na wijziging, tegenover € 102,9 miljoen aan werkelijke baten in 2020. In totaal gaat het om een hogere realisatie van baten van 8,1 miljoen (8,5%).

Naast het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten kent een gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. In 2020 is per saldo circa € 2,8 miljoen op de reserves gemuteerd zodat het gerealiseerde resultaat € 2,4 miljoen positief bedraagt.

De gemeenteraad autoriseert de begroting en stelt de kaders voor het college vast. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid binnen de gestelde begroting. Begrotingsafwijkingen dienen tijdig gesignaleerde en gerapporteerd te worden aan de gemeenteraad. Bij begrotingsoverschrijdingen die niet gedurende het jaar zijn voorgelegd aan de gemeenteraad is formeel sprake van een onrechtmatigheid. Echter hoeven deze overschrijdingen niet altijd te worden meegewogen in het accountantsoordeel, bijvoorbeeld indien de overschrijdingen geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten of overschrijdingen bij open-einde regelingen. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten zijn de begrotingsoverschrijdingen nader weergegeven en geanalyseerd. Wij hebben geen indicaties dat deze analyse niet toereikend is.

Controle begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2020, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de raad nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. Belangrijk hierbij is dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen per programma.

In de toelichting op de programmarekening is per programma de begrotingsrechtmatigheid toegelicht. Voor drie programma's is sprake van een begrotingsoverschrijding. Deze overschrijdingen zijn te wijten aan hogere kosten van het sociaal domein, hogere kosten vanwege de coronacrisis en hogere kosten door een storting aan de voorziening riolering. De overschrijdingen passen binnen het beleid.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid hebben wij tevens de lastenoverschrijdingen op investeringskredieten beoordeeld om vast te stellen of de gerealiseerde uitgaven binnen de door de gemeenteraad geautoriseerde begroting zijn gebleven. Uit deze analyse blijkt dat op enkele investeringskredieten sprake is van een overschrijding van de door de gemeenteraad vastgestelde investeringskredieten. Ook deze overschrijdingen passen binnen het bestaand beleid.

Bij het vaststellen van de jaarstukken door de gemeenteraad worden deze overschrijdingen alsnog door de gemeenteraad geautoriseerd.

4.6 Rechtmatigheid inkoop- en aanbesteding

Niet alle
aanbestedingen zijn
rechtmatig

Naleving Europese aanbestedingsregels

In het kader van de rechtmatigheidscontrole hebben wij de juiste toepassing van de Europese aanbestedingsrichtlijnen gecontroleerd aan de hand van een zogenaamde inkoopanalyse (met behulp van de in januari 2019 gepubliceerde SDO-notitie “Uitvoering van de controle op aanbestedingsrechtmatigheid bij de jaarrekeningcontrole van decentrale overheden”). In de dagelijkse praktijk van gemeenten is een verandering en verzakelijking van de markt zichtbaar, waardoor bijvoorbeeld subsidies steeds vaker het karakter krijgen van inkoop. Denk bijvoorbeeld aan het sociaal domein. Mede door een professionalisering van gemeenten en de inkoopfunctie, ontstaan vaker vragen en bevindingen ten aanzien van de rechtmatige besteding van publieke middelen middels subsidies.

Het overleg in het SDO heeft onder meer geleid tot het maken van een ‘goodpractice’ voor de uitvoering van de controle op aanbestedingsrechtmatigheid bij de jaarrekeningcontrole van gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen. Deze goodpractice-eis is in samenwerking met alle accountantskantoren tot stand gekomen (met behulp van aanbestedingsjuristen) en omvat naast controletechnische informatie ook de belangrijkste aandachtsgebieden als gevolg van de complexe aanbestedingswetgeving. De notitie heeft geleid tot een aanscherping en verdere verduidelijking van de controle van Europese aanbesteding.

De geconstateerde onrechtmatigheid bedraagt €1.649.000 (vj: € 703.000) en bestaat uit:

Onrechtmatigheden jaarlaag 2020 bedraagt € 1.484.000:

- Onrechtmatigheid ICT	- €491.000	(vj: € 301.000)
- Onrechtmatigheid inhuur derden	- €856.000	(vj: € 243.000)
- Onrechtmatigheden overige dienstverlening	- €137.000	(vj: € 159.000)

Voor inhuur personeel is sprake van een sterke toename wat met name wordt veroorzaakt door extra inhuur van personeel voor het sociaal domein-jeugd. Uit de controle bij gemeente Twenterand blijken uitgaven aan twaalf leveranciers welke onrechtmatig zijn. Deze analyse is op basis van de SDO ook voorbereid door de VIC. Onze bevindingen op het gebied van ICT en overige dienstverlening komen grotendeels voort uit voorgaand jaar waarbij alleen de omvang voor ICT is toegenomen als gevolg van toegenomen lasten uit hetzelfde contract.

Onrechtmatigheden contractuele verplichtingen 2021 bedraagt €165.000:

- Inhuur derden 2021	- € 165.000

Door de VIC van de gemeente Gemeente Twenterand is in samenspraak met de ingeschakelde jurist ook reeds een analyse gemaakt van rechtmatigheidsfouten voor diensten in 2020 waar ook voor 2021 een contractuele verplichting voor bestaat. Voor contractuele verplichtingen voor inhuur personeel heeft u dit inzichtelijk. Voor de contractuele ICT verplichtingen kan dit onvoldoende nauwkeurig bepaald worden.

In lijn met de kadernota rechtmatigheid oktober 2018 paragraaf 4.1.1. heeft u ervoor gekozen om deze onrechtmatige contractuele verplichting op te nemen onder de niet uit de balans blijkende informatie op pagina 169 van de jaarrekening. Deze onrechtmatigheid voor een bedrag van € 165.000 is daarom in 2020 al meegewogen in ons oordeel en zal voor dat bedrag in 2021 niet opnieuw in ons oordeel meegewogen worden.

4.7 Significante schattingsposten

Schattingen zijn in het algemeen neutraal van aard

- conservatief
- neutraal
- optimistisch

Inherent aan het opmaken van een jaarrekening is dat het college schattingen moet maken. Bepaalde schattingen zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en de waarschijnlijkheid dat toekomstige gebeurtenissen significant afwijken van de verwachtingen van het management. Een goed inzicht in de jaarrekening vereist kennis van deze posten. Als onderdeel van de controle hebben wij de aanvaardbaarheid van de schattingen beoordeeld. In het hierna opgenomen overzicht hebben wij van de jaarrekeningposten waaraan een belangrijke schatting ten grondslag ligt grafisch weergegeven op welke wijze wij de door het college gebruikte mate van prudentie inschalen.

POST IN DE JAARREKENING	BEDRAG (x € 1.000)	BEOORDELING 2020	TOELICHTING VOORNAAMSTE SCHATTINGSELEMENTEN
Voorzieningen	4.662		Voor de voorziening pensioen wethouders wordt jaarlijks een actuariële berekening gemaakt. De onderhoudsvoorzieningen worden aangesloten met onderliggende onderhoudsplannen.
Voorziening riool	10.014		De voorziening riool is voor €144.000 te hoog verantwoord. Dit wordt deels veroorzaakt doordat in het GRP rekening wordt gehouden met een dekking van 2,5% voor de kapitaallasten terwijl de werkelijke kapitaallasten slechts circa 1% bedragen.
Waardering materiële vaste activa	71.178		De afschrijvingen worden bepaald op basis van nota vaste activabeleid 2018. Gangbare afschrijvingstermijn zijn: gebouwen 40 jaar, riolering 60 jaar, voertuigen en materieel 7 jaar.
Waardering grondexploitaties	7.765		Wij hebben geconstateerd dat de parameters binnen de grondexploitaties neutraal zijn. De gehanteerde parameters vallen binnen de gangbare normen.

Groot-onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken

Wij hebben vernomen dat de gemeente Twenterand bezig is met het opstellen van beheerplannen. De Provincie heeft contact gehad met de gemeente Twenterand en de gemeente aangesproken op het opstellen van actuele beheerplannen. Op basis van de huidige inlichtingen van de gemeente Twenterand verwachten wij dat de bestemmingsreserve gebouwen, bruggen en kunstwerken in het boekjaar 2021 vrijvalt en een voorziening groot-onderhoud wordt gevormd. Wij benadrukken het belang van het opstellen van beheerplannen. Graag ontvangen wij bij de controle van de jaarrekening 2021 deze beheerplannen om te kunnen toetsen of gemeente Twenterand voldoet aan de vereisten.

Voorziening Riool

In 2019 en in 2020 heeft een vrijval van de voorziening riool plaats gevonden ten gunste van het resultaat. Wij raden u aan om voor dit overschot een bestemmingsreserve riool te vormen zodat meevallers en tegenvallers van het product riool ingezet kunnen worden ter dekking van dit product in toekomstige jaren. Daarnaast raden wij u aan om de verwachte kapitaallasten in het GRP opnieuw tegen het licht te houden zodat de kans kleiner wordt dat tarieven hoger worden vastgesteld dan noodzakelijk.

4.8 Actuele IT ontwikkelingen vanuit onze natuurlijke adviesrol

Implementatie van CAREL

Implementatie CAREL

Op 7 december 2020 heeft de gemeente Twenterand enkele processen uit het systeem Civision Samenlevingszaken verplaatst naar een nieuwe applicatie genaamd CAREL Relevant voor de jaarrekeningcontrole zijn onder andere de processen leerlingenvervoer en leerplicht registratie. De applicatie betreft een Software as a Service (SaaS)-applicatie welke als online dienst wordt aangeboden door leverancier Centric. Gemeente Twenterand is een van de eerste gemeenten in Nederland die gebruikt maakt van CAREL. Wij hebben begrepen dat Kennispunt Twente tijdens dit project de rol van communicatie partner met leverancier Centric heeft vervuld. Daarnaast ondersteunt zij nog twee andere gemeenten bij de implementatie van CAREL.

Relatie met de jaarrekeningcontrole

Vanuit de jaarrekeningcontrole is de juistheid en volledigheid bij een dataconversie van (historische) gegevens van belang. Teneinde vast te stellen dat de data van Civision Samenlevingszaken op adequate wijze is overgezet naar CAREL hebben wij het conversiedossier beoordeeld. Op basis van de ontvangen documentatie hebben wij het volgende vastgesteld:

Projectorganisatie

Vanuit de gemeente is een projectplanning opgesteld. In dit plan zijn onder andere de te ondernemen stappen, status en verantwoordelijkheden opgenomen. Wij hebben geen conversieplan ontvangen waarin vooraf uitgangspunten, risico's en fallback scenario's staan beschreven. Als onderdeel van de conversie is een projectteam opgesteld onder aansturing van de senior medewerker bedrijfsvoering sociaal domein. Het team bestaat verder uit de applicatiebeheerders van het sociaal domein, leverancier Centric en externe IT dienstverlener Eljakim. Het projectteam heeft verantwoording afgelegd aan de teamleider Finance & Control. Door het wisselen van de samenstelling van het projectteam en uitvallen van een teamlid heeft het project enige vertraging opgelopen en is documentatie niet in alle gevallen meer beschikbaar. Op basis hiervan is vastgesteld dat in de projectplanning onvoldoende rekening is gehouden met het risico van een wisselende teamsamenstelling.

Data-mapping matrix

Op basis van de aangeleverde documentatie hebben wij onvoldoende inzicht kunnen verkrijgen in de data-inventarisatie waarbij uitgangspunten ten aanzien van historie en opschoning niet specifiek zijn vastgelegd. Wij hebben begrepen dat de data-inventarisatie is uitgevoerd door leverancier Centric en dat de gemeente hier geen invloed op heeft gehad.

Testwerkzaamheden

Wij hebben begrepen dat door het vertrek van de projectleider sommige documentatie omtrent de conversie intern niet langer beschikbaar is. Derhalve hebben wij achteraf niet aantoonbaar kunnen vaststellen door wie, wanneer en waarop testwerkzaamheden zijn uitgevoerd en of bijbehorende controles ten aanzien van juistheid en volledigheid van data naar behoren zijn uitgevoerd. Wij hebben vernomen dat geconstateerde fouten uit testwerkzaamheden zijn gecommuniceerd met Centric en hersteld, hier zijn geen verslagen van gemaakt.

Go-live

De formele goedkeuring voor go-live is mondeling in het projectteam besproken en niet formeel vastgelegd. Gemeente Twenterand heeft besloten live te gaan op de vooraf geplande datum en openstaande punten ten aanzien van rapportages en de koppeling op een later moment in te richten. Opvolging van openstaande punten wordt opgepakt in samenwerking met externe IT dienstverlener Eljakim.

Als gevolg van bovenstaande tekortkomingen hebben wij aanvullende werkzaamheden verricht om een betrouwbaar beeld over het sociaal domein te kunnen vormen voor de jaarrekening. Daaruit volgen geen bevindingen.

Voorgaand jaar is ook een conversie doorgevoerd waaruit diverse aandachtspunten naar voren kwamen als gevolg van ontbrekende beheersingsmaatregelen in het proces. Wij raden de gemeente Twenterand daarom aan de aanbevelingen van 2019 en de aanbevelingen van 2020 nadrukkelijk mee te nemen bij een volgende conversie.

Bijlagen

- A Onze controle
- B Bevindingen SiSa-bijlagen

A. Onze controle

A. Onze controle (1/4)

De controle beziet op de jaarrekening

De controle houdt rekening met afwijkingen die van invloed kunnen zijn op beslissingen van gebruikers

De onafhankelijkheid is geborgd

Doel en object van de controle

Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van gemeente Twenterand, in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld in overeenstemming met het BBV. Voor een uitgebreide beschrijving van onze aanpak verwijzen wij naar onze opdrachtbevestiging d.d. 26 oktober 2020 met kenmerk 'IB/MZ/105313905/MVA/1742'.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie. Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.055.000. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 100.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn. Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid en rechtmatigheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.

Onafhankelijkheid

Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereisen dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controle cliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Wij bevestigen dat we geen giften hebben gegeven aan dan wel aangenomen van de organisatie of haar personeel. Wij hebben de overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening beoordeeld aan de hand van onze beroepsregels en hebben geconcludeerd dat het type dienstverlening en de vergoeding onze onafhankelijkheid niet beïnvloeden.

De controle is verricht met inachtnaam van de afspraken in de opdrachtbevestiging

De controle gaat uit van een risicogerichte aanpak

Wij hebben een controleverklaring met beperking verstrekt

Continuïteitsveronderstelling is aanvaardbaar

Opdracht en controleaanpak

Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controlestandaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdrachtbevestiging. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het jaarverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging.

Onze controleaanpak is gebaseerd op een risicogerichte benadering, waarbij zo mogelijk gesteund wordt op de opzet, het bestaan en de werking van de aanwezige administratieve organisatie en de daarin opgenomen beheersingssystemen. Deze aanpak gaat uit van een risicoanalyse op transactiestromen, zoals verkoopactiviteiten en personeelszaken. Daarnaast worden bedrijfsrisico's beoordeeld die voortvloeien uit de strategie en operaties van gemeente Twenterand. In de risicoanalyse hebben wij beoordeeld in hoeverre de onderkende risico's van invloed kunnen zijn op de jaarrekening.

De risico's met een hoge waarschijnlijkheid van het zich voordoen en mogelijk materiële impact hebben in onze controle meer aandacht gehad. Deze risico's betreffen:

- ▶ Het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels.
- ▶ Een onjuiste waardering bouwgronden in exploitatie (materiële post met verschillende schattingselementen).
- ▶ Het risico van management override (bewuste beïnvloeding door bestuur of management van de jaarcijfers).
- ▶ Een onjuiste verantwoording van de lasten van de TOZO-regeling in de SiSa-bijlage.

Strekking van de controleverklaring

De jaarrekening 2020 van gemeente Twenterand voldoet niet volledig aan de daaraan te stellen eisen. De door ons geconstateerde fouten en onzekerheden op het gebied van getrouwheid blijven onder de tolerantie van 1% resp. 3%. De fouten op het gebied van rechtmatigheid zijn echter groter dan de tolerantie van 1%, maar wel kleiner dan 3%. Wij hebben daarom een controleverklaring met beperking afgegeven, inclusief toelichtende paragraaf inzake corona, gedateerd op 5 juli 2021. Alle bevindingen voortvloeiend uit onze controle van de jaarrekening 2020 zijn afdoende behandeld en onze controle is afgerond.

Continuïteit

De waarderingen in de jaarrekening van gemeente Twenterand zijn gebaseerd op de veronderstelling dat gemeente Twenterand als geheel in continuïteit zal worden voortgezet. De inschatting of een duurzame voorzetting mogelijk is, inclusief de eventueel in de jaarrekening op te nemen toelichting, is de wettelijke verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Als accountant beoordelen wij de aanvaardbaarheid van de door het college van burgemeester en wethouders ingeschatte mogelijkheden tot een duurzame voortzetting. Wij vinden deze inschatting aanvaardbaar.

A. Onze controle (3/4)

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële afwijkingen

De grondslagen van de jaarrekening 2020 zijn aanvaardbaar

De jaarstukken 2020 van gemeente Twenterand bestaan uit:

- ▶ het jaarverslag 2020 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen);
- ▶ de jaarrekening 2020 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting inclusief SiSa-bijlage en taakvelden).

In het onderdeel ‘programmaverantwoording’ van het jaarverslag dient informatie opgenomen te worden over: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering etc.) het jaarverslag. Beide onderdelen vallen niet (expliciet) onder de controle van de jaarrekening. Het primaire object van de accountantscontrole (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening (de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting). De inhoud van het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) hebben wij getoetst. Bij onze controle hebben wij geen materiële afwijkingen tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van gemeente Twenterand zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2020. In 2020 zijn geen wijzigingen geweest in toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie van gemeente Twenterand. Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van gemeente Twenterand en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het college en het management dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. Wij hebben het door het college en het management toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Fraude en non-compliance

Onze controle is niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Bij de planning voor de jaarrekeningcontrole, houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie. Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties op verschillende niveaus binnen de organisatie. Hiertoe hebben wij de mogelijke frauderisico's en de mogelijke fraudesituaties besproken met de directie en met het college en de auditcommissie. Deze besprekingen en onze controlewerkzaamheden hebben geen aanwijzingen voor materiële fraude opgeleverd.

Bij de beoordeling van het risico omtrent corruptie hebben wij gekeken naar klant specifieke omstandigheden zoals de geografische plaats van de activiteiten, hebben we gekeken naar de sectoren waar corruptie meer dan gemiddeld voorkomt en hebben we beoordeeld in hoeverre buitenlandse wetgeving als de UK Bribery Act en de US Foreign Corrupt Practices Act van invloed kunnen zijn.

Wij hebben aandacht besteed aan de compliance met de voor u van toepassing zijnde wet- en regelgeving en overige bepalingen voor zover wij die van belang achten in het kader van onze controle van de jaarrekening. Bij die werkzaamheden hebben wij geen materiële non-compliance geconstateerd.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Tijdens de interim-controle hebben wij ook relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Voor onze bevindingen verwijzen wij naar onze managementletter 2020. Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de organisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld. De interim-controle heeft meerdere tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht. Voor een verdere uiteenzetting daarvan verwijzen wij naar deze managementletter.

B. Bevindingen SiSa-bijlagen

B. Bevindingen SiSa-bijlage (1)

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. Gemeente Twenterand heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst.

In onderstaande tabel zijn de te rapporteren bevindingen opgenomen:

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2020 in het kader van SiSa worden verantwoord. Per regeling is aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Zoals uit navolgende tabellen blijkt, hebben wij geen bevindingen ten aanzien van fouten en/of onzekerheden in de SiSa-verantwoording

Strekking controleverklaring getrouwheid (jaarrekening)	GOEDKEUREND
Strekking controleverklaring rechtmatigheid (jaarrekening)	BEPERKING

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
B1	Regeling specifieke uitkering gemeente hulp gedupeerden toeslagenproblematiek			
C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik			
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)			
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï			
E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020 - 2021			
F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie			
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020			
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2020			
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2020			
H4	Specifieke uitkering Sport			
H8	Specifieke uitkering voor lokale Sportakkoorden (Regeling Sportakkoord)			

B. Bevindingen SiSa-bijlage (2) - Tozo

Tozo

Onderstaand is de verplichte rapporteringstabel over de Tozo-regelingen. Aangezien wij geen controlebevindingen hebben onderkend aangaande de Tozo, zijn onderstaande tabellen leeg verantwoord.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G4	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Fout		
G4	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Onzekerheid		
G4	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Formele onrechtmatigheid		
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Fout		
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Onzekerheid		
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen (toepassing artikel 21, lid 3 Besluit 17 april)	Fout		
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen (toepassing artikel 21, lid 3 Besluit 17 april)	Onzekerheid		
G4	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Fout		
G4	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Onzekerheid		
G4	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Formele onrechtmatigheid		

B. Bevindingen SiSa-bijlage (3) - Tozo

Tozo (vervolg)

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G4	Tozo 2, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Fout		
G4	Tozo 2, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Onzekeerheid		
G4	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Fout		
G4	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Onzekeerheid		
G4	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Formele onrechtmatigheid		
G4	Tozo 3, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Fout		
G4	Tozo 3, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Onzekeerheid		
G4	Omvang vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	Fout		
G4	Omvang vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	Onzekeerheid		

bdo.nl